

αγάπη

αγάπη, η, ουσ. [<μγν. ἀγάπη], η αγάπη. **1.** το ζωηρό ενδιαφέρον, η βαθιά κλίση κάποιου σε κάτι και αυτό το ίδιο το αντικείμενο του ζωηρού ενδιαφέροντος, της βαθιάς κλίσης: «έχει αγάπη για το διάβασμα || έχει αγάπη για τα βιβλία || έχει αγάπη για τη μουσική || η μουσική είναι η αγάπη του || το διάβασμα λογοτεχνικών βιβλίων είναι η αγάπη του». **2.** με τις κτητ. αντων. μου (σου, του, της, μας, σας, τους), το πρόσωπο που αγαπάει κανείς, το αγαπημένο πρόσωπο, ο ερωμένος, ο γκόμενος, η ερωμένη, η γκόμενα: «η μητέρα είναι η αγάπη μας || από δω να σου γνωρίσω την αγάπη μου || την είδα με την αγάπη της σ' ένα μπαράκι». (Δημοτικό τραγούδι: *το φεγγάρι κάνει βόλτα στις αγάπης μου την πόρτα*). **3. αγάπη!** θαυμαστικό επιφώνημα εν είδει πειράγματος σε όμορφη γυναίκα που βλέπουμε να περνάει από μπροστά μας. Υποκορ. **αγαπούλα, η**. (Ακολουθούν 20 φρ.)·

- *αγάπες και λουλούδια, ζωή παραμυθένια, α.* λέγεται για ζευγάρι που είναι πολύ αγαπημένο και ευτυχισμένο: «απ' τη μέρα που παντρεύτηκαν, αγάπες και λουλούδια, ζωή παραμυθένια». (Τραγούδι: **αγάπες και λουλούδια, ζωή παραμυθένια**, αγάπες και τραγούδια, μοναδική μας έννοια). **β.** λέγεται και ειρωνικά με διάθεση ωραιοποίησης της εντελώς αντίθετης κατάστασης: «πώς περνάει ο τάδε με το γάμο του; -Τι να σου λέω! Αγάπες και λουλούδια, ζωή παραμυθένια»·

- *αγάπη μου! ή αγάπη μου γλυκιά! α.* χαϊδευτική προσφώνηση μεταξύ ερωτευμένων ή προσφώνηση τρυφερότητας σε μικρά παιδιά: «τι θέλεις να σου φέρω, αγάπη μου, απ' την αγορά;». (Τραγούδι: **αγάπη μου αγάπη μου η νύχτα θα μας πάρει τ' άστρα κι ο ουρανός το κρύο το φεγγάρι**). **β.** ειρωνική, επιτιμητική ή επιθετική προσφώνηση σε άτομο: «τι λες, αγάπη μου, που θα σου δώσω τόσα λεφτά χωρίς απόδειξη! || τι λες, αγάπη μου, που δε θα μπω μέσα!»·

- *αραμπάς με κατρακύλια, βάσανα που 'χ' η αγάπη*, βλ. λ. [αραμπάς](#)·

- *για την αγάπη σου*, για το χατίρι σου: «αυτό που μου ζητάς θα το κάνω μόνο και μόνο για την αγάπη σου»·

- *είμαστε στις αγάπες μας, α.* (για ζευγάρια) περνάμε περίοδο με έντονες εκδηλώσεις του συναισθήματός μας: «τον τελευταίο καιρό είμαστε στις αγάπες μας». **β.** (γενικά) περνάμε περίοδο αγαθών σχέσεων: «αφήσαμε κατά μέρος τις διαφορές και τα μαλώματά μας κι είμαστε στις αγάπες μας»·

- *έσβησε η αγάπη*, τα δυο άτομα που αποτελούσαν ερωτικό ζευγάρι έπαψαν πια να αγαπιούνται: «θα χωρίσω μαζί της, γιατί από καιρό έσβησε η αγάπη μας». (Λαϊκό τραγούδι: *μου φαίνεται απίστευτο που φεύγεις και σε χάνω, κάποια αγάπη έσβησε* μια ιστορία έκλεισε μες στα πολλά τα δράματα και ένα παραπάνω). Πολλές φορές, μετά το ρ. της φρ. ακολουθεί το αυτή·

- *καλύτερα η αγάπη ενός γέρου, παρά οι ξυλιές ενός νέου*, βλ. λ. [γέρος](#)·

- *κάνω αγάπες*, λέγεται για ζωηρές εκδηλώσεις του συναισθήματος: «κάθε φορά που έρχεται η γιαγιά στο σπίτι, της κάνουν αγάπες τα εγγονάκια της»·

- *κάνω αγάπη (με κάποιον)*, μονοιάζω, συμφιλιώνομαι με κάποιον: «κάποτε δε μιλιόταν αλλά, απ' τη μέρα που έκαναν αγάπη, κυκλοφορούν πάντα μαζί»·

- *λόγια αγάπης*, βλ. λ. [λόγος](#)·

- *ο δρόμος της αγάπης*, βλ. λ. [δρόμος](#)·

- *όποιος κερδίζει στα χαρτιά, χάνει στην αγάπη*, βλ. λ. [χαρτί](#)·

- *όποιος χάνει στα χαρτιά, κερδίζει στην αγάπη*, βλ. λ. [χαρτί](#)·

- *παράνομη αγάπη*, η ερωτική σχέση δεσμευμένου ή παντρεμένου άντρα με άλλη γυναίκα ή και το αντίθετο: «έχει μια παράνομη αγάπη και τρέμει μην το μάθει η γυναίκα του». (Λαϊκό τραγούδι: **παράνομή μου αγάπη** πικρό

μου ριζικό, απ' όλα μου τα λάθη είσαι το πιο γλυκό)·

- *πουλώ αγάπες και λουλούδια*, προσποιούμαι τον πολύ ερωτευμένο: «μέχρι να τη ρίξει, της πουλούσε αγάπες και λουλούδια και μόλις ενέδωσε ή άμοιρη, την έβγαλε στο κουρμπέτι»·

- *πουλώ αγάπη*, βλ. φρ. *πουλώ αγάπες και λουλούδια*. (Λαϊκό τραγούδι: *τώρα πια που τα 'χω πιάσει, χίλιους βρίσκω σαν εσέ· κι άλλοι μου πουλούν αγάπες, μα τις παίρνω βερεσέ*)·

- *σπινάρει η αγάπη στο γιαούρτι*; λέγεται ειρωνικά σε κάποιον, που έχουμε καταλάβει πως προσπαθεί να μας ξεγελάσει: «για να μη ξεδέσεις τα λεφτά που κέρδισες, δώσ' τα να στα φυλάω εγώ. -Σπινάρει η αγάπη στο γιαούρτι;». Πολλές φορές, της φρ. προτάσσεται το *τι λε(ς) ρε μάγκα* ή το *τι λε(ς) ρε φίλε*. Αν τώρα ο συνομιλητής μας έχει λαϊκή παιδεία, μας απαντάει: *σπινάρει και κάνει και σουζες*. Συνών. *μασάει η κατσικά ταραμά(;)·*

- το *βοτάνι της αγάπης*, το φυτό που σύμφωνα με τη λαϊκή αντίληψη κάνει να ερωτεύεται σφόδρα αυτόν που του το δίνει να το φάει: «για να την αγαπάει τόσο πολύ, φαίνεται πως τον τάισε το βοτάνι της αγάπης»·

- το *φιλί της αγάπης*, βλ. λ. [φιλί](#)·

- *χωρίς ψωμί, χωρίς κρασί, παγώνει η αγάπη*, η φτώχεια, η ανέχεια, κάνει την αγάπη σιγά σιγά να σβήσει: «να μην παντρευτείτε αν δεν τακτοποιήσετε πρώτα τα οικονομικά σας γιατί, χωρίς ψωμί, χωρίς κρασί, παγώνει η αγάπη»·

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας